

12
Trib. Suprem
Col Militar

Dos 215/954

~~Vol 42.~~

40005

45

DOSAR

Ancheta

Golyunos Ivan

1532071

P 000148, Vol. 45

Data

P148/45

Urmează Vol. Nr. 43.

42

~~20~~

(5)

DOSAR Nr. _____

SOLYMOS IVAN

Material Probatoriu

Vol. - VII -

1

NOTA EXPLICATIVA

=====

Din articolul alăturat rezultă că în anul 1941
SOLYMOS IVAN a devenit secretar al comitetului
orășănesc al Partidului Ardelenesc fascist.

Strict Secret

S'a format secția din Județul Sălaj a Partidului
Ardelenesc.

(Articol apărut în numărul 17 din 25 Aprilie ¹⁹⁴¹ al ziarului
" Szilagysag" din Zalău.)

Populața Maghiară din județul Sălaj avea Duminică o zi mare; s'a format în Zalău, în sala mare a casei culturale reformate, secția din județul Sălaj a Partidului Ardelenesc, pentru formarea căreia conducerea județeană provizorie, în frunte cu contele BELDI COLOMAN, baronul Braunecher Anton și deputatul Dr. BALONI ZOLTAN din Adunarea Națională a depus o muncă eficientă de trei luni. Din partea conducerii centrale pe țară a Partidului Ardelenesc au luat parte contele FELEKI BELA și NITA ALEXANDRU deputați din Adunarea Națională, mai departe Dr. PALL GHEORGHE secretar general, conducătorii maghiari vechi, cu autoritate ai județului și orașului Zalău, precum și delegații orașelor și satelor din provincie au umplut complet sala mare. Conducătorii județului în frunte cu prefectul, baroul IOSIKA IOAN și subprefectul GAZDA ANDREI au fost și ei de față, ca să fie martori la deschiderea activității din Sălaj a Partidului Ardelenesc.

La propunerea contelui BELDI COLOMAN, adunarea generală a ales ca președinte de vârstă pe Dr. KAIZLER GHEORGHE prefect pensionat, care în cuvântul său de deschidere a mulțumit Dumnezeului că a permis ca să ajungem până la această zi în Ungaria liberă, după aceea a dat amintire de recunoștință gloriosului guvernator al Ungariei, care a fost sărbătorit cu căldură de adunarea generală.

După ce s'a declamat rugăciunea despre credință în viitorul maghiar, contele FELEKI BELA a arătat într'o cuvântare de mare importanță principiile de bază ale Partidului Ardelenesc. A trecut în vedere sub aspect istoric anii petrecuți în comunitate de soarte Ardelenească și învățămintele acestora, constatând că reducerea averii naționale, nimicirea industriașului și comerciantului maghiar, ducerea spre prăpastie a moșierului și a clasei mijlocii, sărăcineam funcționarilor și angajaților publici, politica de românizare forțată, luarea prin tâlhărie a limbii și credinței au arătat drumul, pe care au vrut să ne ducă cu mijloacele teroarei și forței. În această chestiune am fost la fel în toate părțile teritoriului reintegrat. Dar tocmai aceasta ne-a unit, ne-a croit unitatea noastră.

Dreptate istorică!

Reprezent
Capitulu
Măscul scris
de Balog
1941 - din
con rezult
ce Solymos
Even a
fort Secretar
el con.
Orăreusc
falsu - el
partidului fost
Ardelenesc.

Am ajuns însă la ziua mare - a spus- la ora mântuitoare a libertății și în acest moment în sufletul fiecărui maghiar se impun două gânduri, două sentimente. Una este recunoștința adâncă și umilitoare față de donația sorții, a doua este pe lângă întâlnirea frățească, problema mare a viitorului, dacă vreun din nou ca să devenim factori istorici ai timpurilor eterne pe acest pământ, atunci trebuie să se apuce de muncă. Un singur scop stă în fața noastră; realizarea dreptății istorice. Dar trebuie să vindecăm nu numai nedreptățile de limbă, de credință și pierderile agrare și faptele de dinainte. Să are în Ardeal iarăși plug maghiar toate pământurile furate clopotele bisericilor maghiare să cheme pentru rugăciune popoarele din părțile maghiare, copilul maghiar să învețe istoria neamului său, să-i cunoască obiceiurile. Meseriașul și comerciantul maghiar să-și deschidă din nou atelierul și prăvălia, clasa mijlocie maghiară să fie și mai departe conducătorul culturii și civilizației pe această parte a Europei de Sud-Est.

Avem nevoie de Partidul Ardele-
nesc.

Noi simțim problemele Ardelenești, rănilor dureroase, moștenirea românească, noi purtăm nenorocirea. Dreptul și datoria noastră este deci ca să organizăm și să terminăm ridicarea noastră în picioare cu ajutorul frățesc al patriei noastre. Din această cauză trebuie să existe Partidul Ardelelesc, din această cauză trebuie să fie în el fiecare om maghiar. De aceea spunem hotărât ca partidele din patria-mună să se obțină de pământul Ardealului până atunci, până când vom reuși să ne realizăm dreptatea istorică. Dacă aici în Ardeal fiecare în loc ca să lucreze cinstit în casa lui și să muncească pentru construirea viitorului cu sentimente frățești- își pierde timpul prețios cu înjurarea, atacarea celuilaltuia, atunci realizarea eliberării noastre a fost degeaba din moara zdruncinătoare, fiindcă noi singuri ne săpăm mormântul. Dar nu numai noi, dar și patria-mună- are nevoie de Partidul Ardelelesc. Oricâtă bunăvoință ar avea un factor de guvernare, sau funcționar, totuși nu poate să ne cunoască viața minoritară, nu poate să vadă întocmai problemele noastre, nu poate să știe unde trebuie să ajute cât mai repede.

Locul nostru este alături unul de altul.

O altă sarcină mare a Partidului Ardelenesc este ca să întărească totalitatea poporului Maghiar, ca să stea demn în evenimentele mari ale timpurilor excepționale, care vor veni și la aceasta trebuie să ne folosim de învățăturile dureroase dar reale ale celor 22 ani, petrecuți în viața minoritară. Trebuie ca viața maghiară să fie mai populară, mai socială, să se scape de formalități, de birocratism. Trebuie să aducem mai aproape pe maghiar de maghiar, să-i învățăm că nu există între noi conflicte de interes, locul nostru este alături unul de altul în interesul unui singur scop, pentru pregătirea viitorului maghiar. Ardealul vrea pentru patria-mumă să folosească tot, ceea ce i-a rămas din războiul de 22 ani; grija mai conștientă, mai socială a maghiarimii. Partidul Ardelenesc nu servește regionalism, ci are ca scop realizarea unității mari maghiare.

Contele TELEKI BELA în cuvântarea lui, primită cu mult entuziasm, s-a ocupat în sfârșit ca locuitor din județul Sălaj cu rezolvarea problemelor locale ale Sălajului, accentuând că toată lumea trebuie să se angajeze și să facă muncă de teren.

După el NITA ALEXANDRU, deputat din Adunarea Națională a ținut o cuvântare despre acele sarcini, pe care le are maghiarimea din Ardeal din cauza că pe acest teritoriu trăește o masă mare română. După terminarea războiului mondial vor veni fără orice discuție transformări uriașe, din care nu poate să se sustragă nici Ungaria, dar această transformare trebuie să fie înainte de toate maghiară, corespunzătoare obiceiurilor noastre naționale, caracteristicilor noastre naționale, spiritului nostru național.

După cuvântările delegaților centrali, BAY FRANCISC senior a prezentat propunerea comisiei de candidare, pe baza căreia Adunarea generală a ales în fruntea secției din Județul Sălaj a Partidului Ardelenesc, următoarea conducere;

Președinte; contele BELDI COLOMAN, vicepreședinți; KOBLOS ANDREI preot reformat și baroul BRAUNECLEAR ANTON deputat din Adunarea Națională, secretar general; BRENER COLOMAN farmacist, cassier SZABO SIGISMUND, controlori; IOZSA VINCENTIU și ANTAL BARNABAS, consilieri pe lângă președinte; baroul GYORFFY LUDOVIC, BRAND IOSIF, SOMAGY ANDREI, CONTAK

CAROL, dr. KAIZLER GHEORGHE, dr. SZMERCSANYI BELA, FRAGER LUDOVIC, dr. KOSA BELA, baroul BANFFY IOAN, SZASZ ARPAD și KOVACS SIGISMUND. Sunt membrii consiliului preșidențial din oficiu președinții secțiilor de plasă și de orașe de subordonarea județeană. Au ai fost aleși patruzeci membrii ai comisiei de conducere și o sută și unu delegați pentru adunarea mare pe Tară.

Președintele secției orașului Zalău a devenit KOBLOS ANDREI, vicepreședinte BARABAS ALEXANDRU, secretar dr. SOLYMOS IVAN, notar SCHULTZ CAROL, casier OSVATH FRANCISC. A fost aleasă și comisia de conducere a secției orășenești.

Contele BOLDI COLOMAN - președintele - a mulțumit în cuvinte atrăgătoare încrederea manifestată, a accentuat că maghiarimea din Sălaj se uită cu speranță spre formarea sorții fraților rămași peste hotare, cari suportă eroicește atacul și asuprirea dublă. Trăim timpuri grele, dar fiecare membru al partidului Ardelenesc a lui Dr. PALL GAVRILA; " Nu există greutate, suferință, necesitate, ceea ce nu am tolera cu răbdare pentru aceea că ne-am reîntors la Patria mamă".

Adunarea generală a întărit în apaluze tari această declarație de credință.

Prefectul baron IOSIKA IOAN într'o cuvântare de mare atragere și-a adus aminte de faptul că de acum trei ani tot pe acest loc în cursul unei campanii crâncene de alegere a spus că o țară nu poate fi cârmuită cu nedreptate și iată evenimentele istoricești au făcut ca această declarație să fie reală. Viitorul maghiar mai bun îl putem asigura numai prin unitate, de aceea se unesc toți maghiarii în Partidul Ardelenesc, alcătuirea căruia a fost și intenția contelui TELEKI PAUL. La sfârșit baronul BRAU! NECKER ANTON și dr. BALANCI ZOLTAN, deputați din Adunarea Națională au adresat cuvântări entuziaste publicului plin de entuziasm sărbătoresc, iar apoi adunarea generală și-a exprimat prin telegramă onoarea și iubirea față de președintele Consiliului de Miniștri BARDOSSY VASILE. Adunarea generală s'a terminat într'o atmosferă ridicată.

Prezenta traducere a fost făcută de mine personal în ziua de 20 Uanuarie 1953 și corespunde întocmai cu originalul.

ss. SOLYMOS

S'a format sectia din judetul Sălaj &
a Partidului Ardelenesc.

(Articol apărut în numărul 17 din 25
Aprilie al ziarului "Szilágyiság" din Zalău.)

Populația maghiară din judetul Sălaj avea Du-
minecă o zi mare: s'a format în Zalău, în sala mare
a casei culturale reformată, sectia din judetul Sălaj
a Partidului Ardelenesc, pentru formarea căreia condu-
cerea județeană provizorie, în frunte cu contele Bél-
di Coloman, baronul Braunecker Anton și deputatul
dr. Bölöni Koltan din Adunarea Națională a depus
o muncă eficientă de trei luni. Din partea conducerii
centrale pe Sar a Partidului Ardelenesc au luat
parte contele Feleki Bela și bita Alexandru - deputați
din Adunarea Națională, mai departe dr. Páll Gheorghe
secretar general. Conducătorii maghiari vechi, cu autori-
tate ai județului și orașului Zalău, precum și dele-
gații orașelor și satelor din provincie au umplut
complet sala mare. Conducătorii județului în frunte
cu prefectul, baronul Losika Ioan și subprefectul Gax-
da Andrei au fost și ei de față, ca să fie mar-
toni la deschiderea activității din Sălaj a Partidului
Ardelenesc.

La propunerea contelui Béldi Coloman, adunarea
generală a ales ca președinte de vârstă pe dr. Hair-
lex Gheorghe prefect pensionat, care în cuvântul său
de deschidere a mulțumit Dumnezeuului că a permis
ca să ajungem până la această zi în Ungaria li-
beră, după aceea a dat amintire de recunoștință
gloriosului guvernator al Ungariei, care a fost săr-
bătorit cu căldură de adunarea generală.

După ce s'a declamat Rugăciunea după Credință
în viitorul maghiar, contele Feleki Bela a arătat în-
tr-o cuvântare de mare importanță principiile de ba-
ză ale Partidului Ardelenesc. A trecut în vedere sub
aspect istoric anii petrecuți în comunitate de soar-
te Ardelenese și învățămintele acestora, constatând
că reducerea averii naționale, nimicirea industriei
și comerțului maghiar, ducerea spre prăpastie a
masierului și a clasei mijlocii, sărăcimea funcționa-
lor și angajaților publici, politica de românizare for-
țată, luarea prin tâlhărie a limbii și credinței au
arătat drumul, pe care au vrut să ne ducă cu mij-
loacele teroarei și forței. În această chestiune am fost
la fel în toate părțile teritoriului reîntegrat. Dar toc-

mai aceasta ne-a unit, ni-a creșt unitatea noastră.

Dreptate istorică! 7

Am ajuns înăla la cima mare - a spus - la ora mântuitoare a libertății și în acest moment în sufletul fiecărui maghiar se impun două gânduri, două sentimente. Una este recunoștința adâncă și umilitoare față de donația Lotii, a doua este pe lângă întâlnirea frățească, problema mare a viitorului. Dacă vrem din nou să devenim factori istorici ai timpurilor eterne pe acest pământ, atunci trebuie să se încoloneze toată lumea și să se apuce de muncă, în singurul scop stă în față noastră: realizarea dreptății istorice. Dar trebuie să vindecăm nu numai nedreptățile de limbă, de credință și de avere din timpul minorității, dar și omisiunile și pierderile grave și fatale de dinaintea. La ore în Ardeal iarăși plug maghiar toate pământurile furate, chopotele bicicloilor maghiari să cheme pentru rugăciune popoarele din părțile maghiare, copilul maghiar să învețe istoria neamului său, să-i cunoască obiceiurile, meseriașul și comerciantul maghiar să-și deschidă din nou atelierul și prăvălia, clasa mijlocie maghiară să fie și mai departe conducătorul culturii și civilizației pe această parte a Europei de Sud-Est.

Avem nevoie de Partidul Ardeleanesc.

Noi simțim problemele Ardeleani, rănilor dureroase, moștenirea Românească, noi purtăm nenorocirea. Dreptul și datorita noastră este deci ca să organizăm și să terminăm ridicarea noastră în picioare cu ajutorul frătesc al patriei noastre. Din această cauză trebuie să existe Partidul Ardeleanesc, din această cauză trebuie să fie în el fiecare om maghiar. De aceea spunem hotărât ca partidele din patria-nușă să se abțină de pământul Ardealului până atunci, până când vom reuși să ne realizăm dreptatea istorică. Dacă aici în Ardeal fiecare în loc să lucreze cinstit în casa lui și să muncească pentru construirea viitorului cu sentimente frățești, - își pierde timpul pretios cu injurarea, atacarea celuilaltuia, - atunci realizarea eliberării noastre a fost degeaba din moștenirea zdrobitoare, fiindcă noi singuri ne sărim mormântul. Dar nu numai noi, dar și patria-mamă are nevoie de Partidul Ardeleanesc. Oricâtă bunăvoință ar avea un factor de guvernare, sau funcționar, totuși nu poate să ne cunoască viața minoritară, nu poate să vadă în

tochmai problemele noastre, nu poate să știe unde tre-
buie să ajute cât mai repede.

Locul nostru este alături unul de altul.

O altă sarcină mare a Partidului Ardelean este
ca să întărească totalitatea poporului maghiar, ca să
stea demn în evenimentele mari ale timpurilor ex-
ceptionale, care vor veni și la aceasta trebuie să ne
folosim de învățăturile dureroase dar reale ale celor
22 ani, petrecuți în viață minoritară. Trebuie ca viața
maghiară să fie mai populară, mai socială, să se
scapse de formalități, de birocratism. Trebuie să adu-
cem mai aproape pe maghiar de maghiar, să-i
învățăm că nu există între noi conflicte de interes,
locul nostru este alături unul de altul în interesul
unui singur scop, pentru pregătirea viitorului maghiar.
Ardealul vrea pentru patria-mamă să folosească
tot, ceea ce i-a rămas din războiul de 22 ani: gri-
ja mai conștientă, mai socială a maghiarului. Par-
tidul Ardelean nu servește regionalism, ci are ca
scop realizarea unității mari maghiare.

Contele Teleki Bela în cuvântarea lui, primită
cu mult entuziasm, s'a ocupat în sfârșit ca lo-
cutor din județul Lălaj cu rezolvarea problemelor
locale ale Lălajului, accentuând că toată lumea
trebuie să se angajeze și să facă muncă de teren.

După el Bitu Alexandru, deputat din Adunarea
Națională a ținut o cuvântare despre acele sarcini,
pe care le are maghiarimea din Ardeal din cauza
că pe acest teritoriu trăiește o masă mare Română.
După terminarea războiului mondial vor veni fără
orice discuție transformări unice, din care nu poate
să se sustragă nici Ungaria, dar această transformare
trebuie să fie înainte de toate maghiară, corepunță
toare obiceiurilor noastre naționale, caracteristicilor
noastre naționale, spiritului nostru național.

După cuvântările delegaților centrali, Bay Francisc
senior a prezentat propunerea comisiei de candidare,
pe baza căreia adunarea generală a ales în fruntea
secției din județul Lălaj a Partidului Ardelean,
numătoarea conducere:

Președinte: Contele Béldi Coloman, vicepreședinte:
Höblös Andrei președinte reformator și baronul Brauneker Anton
-deputat din Adunarea Națională, secretar general:

Breuer Coloman, farmacist, -casier Frabó Liginmund, controlori: Foxa Vincentiu și Antal Barnabas, consilieri pe lângă președinte: baronul Egyörfy Ludovic, Brand Josif, Sonogyi Andrei, Csutak Carl, -dr. Kaisler Gheorghe, -dr. Semeressanyi Bela, Fräger Ludovic, dr. Kosa Bela, baronul Bánffy Ioan, Kász Sopad și Hovács Liginmund. Sunt membrii consiliului presidential din oficiu președinții secturilor de plasa și de orașe de subordonare județeană. Au mai fost aleși patruzeci membri ai comisiei de conducere și o sută și unu delegați pentru adunarea mare pe țară.

Președintele secției orașului Zălav a devenit Hé lős Andrei, vicepreședinte Barabás Alexandru, secretar dr. Solyms Ioan, notar Schultz Carl, casier Osváth Francisc. A fost aleasă și comisia de conducere a secției orășenești.

Contele Béldi Coloman - președintele - a mulțumit în cuvinte atrăgătoare încrederea manifestată, a accentuat că maghiarimea din Zălav se unte cu speranță spre formarea sortii frontilor rămași peste hotare, cari suportă eroiceste atacul și asuprirea dublă. Trăim timpuri grele, dar fiecare membru al Partidului Ardelenesc citează cuvântarea de prezentare în parlament a lui dr. Páll Gavilă: "În viață greutăți, suferință, necesitate, ceea ce nu am tolera cu răbdare pentru aceea că ne-am reîntors la patria-mună."

Adunarea generală a întărit în aplauze tari această declarație de credință.

Prefectul baron Fosika Ioan într-o cuvântare de mare atragere și-a adus aminte de faptul că de acum trei ani tot pe acest loc în cursul unei campanii crâncene de alegere a spus că o țară nu poate fi cărmuită cu nedreptate și iată evenimentele istoricești au făcut ca această declarație să fie reală. Viitorul maghiar mai bun îl putem asigura numai prin unitate, de aceea se unesc toți maghiarii în Partidul Ardelenesc, alcătuirea căruia a fost și intenția contelui Séleki Paul. În sfârșit baronul Brauncker Anton și dr. Béloni Koltan, deputați din Adunarea Națională au adresat cuvântări entuziaste publicului plin de entuziasm sărbătorec, iar apoi adunarea generală și-a exprimat prin telegramă omarea

și iubirea față de președintele Consiliului de Miniștri Bárdossy baile. Adunarea generală s'a terminat într'o atmosferă ridicată. 10

— . —
Prezentă traducere a fost făcută de mine personal în ziua de 20 Ianuarie 1953 și corespunde întocmai cu originalul.

M. G. G. G.